



РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА

Београд
415-60/2022



Заштитник грађана
Zaštitnik građana

klikAktiv
centar za razvoj socijalnih politika

дел. бр. 7681 датум: 31. март 2023. год.

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

ПРАЋЕЊЕ ПОСТУПАЊА ПРЕМА МИГРАНТИМА/ТРАЖИОЦИМА АЗИЛА

МОНИТОРИНГ ПРИХВАТИЛИШТА ЗА СТРАНЦЕ

Извештај о посети Прихваталишту за странце у Димитровграду

Београд, март 2023. године

Садржај

1. УВОД	3
1.1. МАНДАТ НПМ	3
1.2. ПОДАЦИ О ПОСЕТИ	4
1.2.1. ОПШТИ ПОДАЦИ	4
1.2.2. ТОК ПОСЕТЕ	4
1.2.3. САРАДЊА СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА СА НПМ	4
1.3. ПОДАЦИ О ПРИХВАТИЛИШТУ	5
1.3.1. ОПШТИ ПОДАЦИ	5
1.3.2. ПОСЕБНИ ПОДАЦИ (лица лишена слободе на дан посете)	5
2. УТВРЂЕНО СТАЊЕ И ПРЕПОРУКЕ	6
2.1. МАТЕРИЈАЛНИ УСЛОВИ	6
2.2. ИСХРАНА	9
2.3. ПРИЈЕМ И ОТПУСТ	9
2.4. МЕХАНИЗМИ ЗАШТИТЕ	14
2.4.1. ОБАВЕШТЕЊЕ ТРЕЋЕ ОСОБЕ	14
2.4.2. ПРИСТУП АДВОКАТУ	16
2.4.3. ЛЕКАРСКИ ПРЕГЛЕД	17
2.4.4. ДИПЛОМАТСКО-КОНЗУЛАРНА ПОМОЋ	21
2.5. РЕЖИМ БОРАВКА	23
2.6. КОНТАКТ СА СПОЉНИМ СВЕТОМ	25
2.7. РЕД И БЕЗБЕДНОСТ	26
2.8. СЛУЖБЕНИЦИ	27
2.9. РАЊИВЕ КАТЕГОРИЈЕ	29
2.10. НАВОДИ О ЗЛОСТАВЉАЊУ	30

1. УВОД

1.1. МАНДАТ НПМ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака¹ прописано је да Национални механизам за превенцију тортуре (НПМ) обавља посете установама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе, у циљу одвраћања државних органа и службених лица од било каквог облика мучења или било ког другог облика злостављања, као и ради усмеравања државних органа ка стварању смештајних и осталих животних услова у установама у којима се смештају лица лишена слободе у складу са важећим прописима и стандардима.

НПМ има право: на несметан, ненајављен и свакодобан приступ свим установама и свим просторијама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе; да насамо разговара са тим лицима и са службеним лицима, која су обавезна да сарађују тим поводом, као и са свим осталим лицима која могу имати информације значајне за поступање према лицима лишеним слободе; на приступ свој документацији која се односи на та лица; да надлежним органима даје препоруке у циљу побољшања начина поступања према лицима лишеним слободе и унапређења услова у којима се она задржавају или затварају. По обављеним посетама, НПМ сачињава извештаје које доставља посећеним установама. Након тога, НПМ одржава стални дијалог са посећеном установом, као и органом у чијем је саставу та установа, у циљу отклањања утврђених недостатака који могу довести до појаве тортуре, нељудског или понижавајућег поступања.

У члану 2а Закона одређено је да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсменима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

У институцији Заштитника грађана формирана је посебна организациона јединица Одељење националног механизма за превенцију тортуре, која обавља стручне послове НПМ.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ,² којим је предвиђено је да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

На основу спроведеног јавног позива,³ Заштитник грађана је изабрао удружења са којима ће остваривати сарадњу у обављању послова НПМ и то: Комитет правника за људска права, Виктимолошко друштво Србије, Центар за интеграцију младих, Хелсиншки одбор за људска права у Србији, Одбор за људска права Ваљево и Кликактив – Центар за развој социјалних политика.

¹ "Сл. лист СЦГ – Међ. уговори", бр. 16/05 и 2/06 и "Сл. гласник РС – Међ. уговори", бр. 7/11.

² Потписан 12. децембра 2011. год.

³ Објављен у "Сл. гласнику РС", бр. 82/22.

1.2. ПОДАЦИ О ПОСЕТИ

1.2.1. ОПШТИ ПОДАЦИ

УСТАНОВА	Прихваталиште за странце у Димитровграду
ВРЕМЕ ПОСЕТЕ	24. и 25. октобар 2022. године
ОСНОВ ПОСЕТЕ	Послови НПМ, у складу са чланом 2а Закона о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака
ВРСТА ПОСЕТЕ	Редовна посета
НАЈАВА ПОСЕТЕ	Посета је најављена
ПОСЕТУ ОБАВИО	Заштитник грађана, у сарадњи са удружењем Кликатив – Центар за развој социјалних политика
ТИМ	Марко Анојчић, <i>Заштитник грађана/Одељење НПМ</i> Милица Швабић, <i>Кликатив – Центар за развој социјалних политика</i> <i>преводица: Петар Јаначковић⁴</i>

1.2.2. ТОК ПОСЕТЕ

На почетку посете, руководству Прихваталишта – управнику и претпостављеним старешинама из Управе граничне полиције су представљени чланови тима НПМ, као и циљ и план посете. У уводном разговору, од руководства су добијене информације о тренутном стању у Прихваталишту и поступању према странцима који се овде налазе. Потом је тим НПМ обишао просторије за смештај и боравак странаца и обавио разговор са странцима који се овде налазе. Другог дана посете, тим НПМ је остварио увид у релевантну документацију и обавио додатне разговоре са појединим странцима. Напослетку, на завршном разговору са управником су изнети главни утисци о посети и налази чланова тима.

1.2.3. САРАДЊА СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА СА НПМ

Руководство Прихваталишта и сви полицијски службеници су остварили пуну сарадњу са тимом за посету и омогућили остваривање мандата НПМ. Тиму НПМ су пружене све тражене информације, омогућен увид у и фотокопирање тражене документације, обилазак и фотографисање свих просторија и ненадзирани разговори са странцима по избору чланова тима.

Наведено поступање представља пример добре праксе у складу са законом предвиђеном обавезом сарадње органа са НПМ.

⁴ Услуге преводиоца су обезбеђене уз подршку Високог комесаријата Уједињених нација за избеглице (УНХЦР).

1.3. ПОДАЦИ О ПРИХВАТИЛИШТУ

1.3.1. ОПШТИ ПОДАЦИ

НАЗИВ	Прихваталиште за странце у Димитровграду
АДРЕСА	18320 Димитровград, село Градиње бб
КОНТАКТ	ugp.dsprihvatiliste-dimitrovgrad@mup.gov.rs
УПРАВНИК	мајор полиције, Тошић Драган
БРОЈ РАДНО АНГАЖОВАНИХ	Укупно 30, од тога: - 25 на пословима обезбеђења - 3 на техничким пословима
ПРЕДВИЂЕН КАПАЦИТЕТ	За укупно 82 странаца

1.3.2. ПОСЕБНИ ПОДАЦИ (лица лишена слободе на дан посете)

УКУПНО	Укупно 52 странаца, од тога: – жена 0 – малолетника 0 – са здравственим и другим посебним потребама 2	
ДРЖАВЉАНСТВО	Сиријска Арапска Република	27
	Исламска Република Авганистан	13
	Република Тунис	5
	Краљевина Мароко	3
	Арапска Република Египат	1
	Република Индија	1
	Република Ирак	1
	Држава Палестина	1
ОСНОВ ОДРЕЂИВАЊА БОРАВКА	чл. 87. ст. 2. т. 1. Закона о странцима	52

2. УТВРЂЕНО СТАЊЕ И ПРЕПОРУКЕ

2.1. МАТЕРИЈАЛНИ УСЛОВИ

Прихватилиште је монтажни једноетажни објекат, који се састоји од већег централног ходника који води од улаза у објекат целом његовом дужином, са просторијама са обе стране ходника. Након уласка у објекат приступа се у службене просторије, док је смештајни део у наставку ходника и одвојен је од службеног дела вратима која су закључана. У смештајном делу, прво се улази у заједничке просторије - део ходника и већу просторију за дневни боравак, а потом, у продужетку, у део са спаваоницама и тоалетима. Део објекта који се тренутно не користи је преграђен закључаним вратима.

Поред тога, Прихватилиште располаже и са мањим објектом који је издвојен од главног, у коме се налазе службене канцеларије и тоалети и спаваонице за полицијске службенике.

Све спаваонице су исте: површине око 15,6 m², капацитета за 4 особе. У тренутку посете, користило се 13 спаваоница од укупно 24. У свакој се налазе по два кревета на спрат и два већа ормана за одлагање личних ствари, који се не закључавају. Лежајеви су опремљени новим душецима и комплетном постељином, која је деловала чисто. У свим спаваоницама велики прозори, који су са спољне стране заштићени решеткама, омогућавају довољан доток свежег ваздуха и природног светла. Вештачко осветљење је такође одговарајуће, а у свакој спаваоници се налази и клима уређај. Спаваонице су затечене чисте, проветрене, загрејане и уопште у добром стању.



спаваница

Просторија за дневни боравак, која се користи и као трпезарија, је доступна свим странцима током целог дана. Површине је око 60 m² и у њој се налази већи број столова и столица, телевизор са кабловском телевизијом и два умиваоника са чесмама за воду. Просторија има више прозора који су заштићени решеткама и отварају се, неколико клима уређаја и вештачко осветљење. Затечена је чиста, прозрачна и осветљена, са исправним намештајем.



просторија за дневни боравак / трпезарија

У објекту се користе 4 заједничка тоалета/купатила, са довољно санитарних уређаја (укупно по 8 туш кабина и wc шоља и 10 умиваоника), који су затечени чисти и у исправном стању. Топла вода је доступна стално, а средства за одржавање личне хигијене странци који немају своја добијају на усмени захтев и Прихватилиште их има довољно на стању. Странци добијају и дозе прашка за ручно прање личног веша, што могу обавити у заједничким тоалетима. Постељина се мења једном у 7 до 10 дана и пере се у перионици ван Прихватилишта.



тоалети / купатила

Хигијену спаваоница и других просторија које користе одржавају странци свакодневно и Прихватилиште им обезбеђује средства за то. Пушење је дозвољено у простору за боравак на свежем ваздуху и у просторији за заједнички боравак. Обиласком Прихватилишта уочено је да је и поред пуних капацитета у делу објекта који се користи хигијена спаваоница, тоалета и других просторија на добром нивоу.

За боравак на свежем ваздуху се користи мањи бетонирани простор, који је ограђен и површине је око 50 m². Овом простору се може приступити из једне од просторија Прихватилишта, која се користи за посете. На овом простору нема никаквих садржаја, клупа нити надстрешнице за заклон од атмосферских падавина.



простор за боравак на отвореном

1.

УТВРЂЕНО

Простор за боравак на отвореном Прихватилишта за странце у Димитровграду није одговарајуће опремљен.

РАЗЛОЗИ

Очигледно је да такви центри морају пружити смештај који је адекватно опремљен, чист и у добром стању, и који нуди довољно животног простора за дати број особа у питању. Надаље, приликом пројектовања и планирања простора треба тежити да се у највећој могућој мери избегне утисак затворског окружења.⁵

Лица која су притворена према законима о страним држављанима треба сместити у центре који су специфично пројектовани у такве сврхе, које нуде материјалне услове и режим који одговарају њиховој правној ситуацији. Треба посветити пажњу, кад се пројектују и опремају овакве просторије, да се избегне, што је могуће више, било какав утисак да се борави у затворском окружењу.

Притворени нерегуларни мигранти би у принципу требали имати слободан приступ простору за шетњу на отвореном током целог дана (тј. знатно више од једног часа дневно) а простори за шетњу на отвореном би требало да буду одговарајуће опремљени (клубе, наткривени делови, итд.).⁶

⁵ Стандарди ЦПТ: Страни држављани лишени слободе према законима о странцима, CPT/Inf(97)10, пар. 29.

⁶ Информативни документ ЦПТ: Имиграциони притвор, CPT/Inf(2017)3, Поглавље 3. Одговарајуће просторије и Поглавље 5. Отворени режим.

ПРЕПОРУКА

Министарство унутрашњих послова ће простор за боравак на отвореном у Прихватилишту за странце у Димитровграду опремити клупама, надстрешницом и другим одговарајућим садржајима.

2.2. ИСХРАНА

Исхрана за странце се припрема у оближњем ресторану. Три obroka се испоручују свакодневно, од тога је један топли оброк. Према евиденцији исхране, која се води на дневном нивоу, свеже воће и поврће су у исхрани свакодневно, а месо најмање 6 пута недељно. Вода за пиће је доступна на свим чесмама у објекту, али и поред тога странци добијају и флаширану пијаћу воду. У Прихватилишту не постоји могућност самосталног припремања obroka.

У трпезарији је видно истакнуто обавештење да је исхрана припремљена у складу са Халал стандардом. Јеловници нису истакнути, али је динамика послуживања obroka таква да су странци већ научили шта се служи којим данима. Оброци се сервирају преко прозора који раздваја дневну собу/трпезарију и службену просторију.

Прихватилиште у свом саставу нема кантину, али постоји могућност да за рачун странаца полицијски службеници набаве намирнице и друге ствари из локалних трговинских радњи. По правилу, средом се саставља списак за куповину. Новац се узима из депозита странаца а рачуни се чувају међу документацијом – досијеима странаца, уз службену белешку о обављеној куповини. Странци купују чај и кафу коју могу самостално припремити користећи топлу воду која је доступна у објекту.

2.3. ПРИЈЕМ И ОТПУСТ

У периоду од 1. јануара до 30. септембра 2022. године у Прихватилишту је боравило 221 странаца, од којих су сви били пунолетни мушкарци: највише пореклом из Сирије – 89 и Авганистана – 73, у мањем броју из Турске – 15, Индије – 13 и Туниса – 13, а из осталих земаља у занемарљивом броју у односу на укупан. За њих 204 боравак је одређен на основу члана 87. став 2. тачка 1. Закона о странцима (ризик да странац неће бити доступан надлежном органу ради спровођења принудног удаљења), а за 17 на основу члана 104. Закона о полицији (странци којима је одбијен улазак у земљу).

О странцима се води евиденција (Књига странаца у Прихватилишту) у коју се уписују лични подаци: име, датум рођења и држављанство, као и подаци у вези са боравком у Прихватилишту: датум и основ пријема (број решења и која организациона јединица га је донела) и датум и разлог отпуста (исход поступка).

Странце у Прихватилиште доводе службеници полицијске станице која је донела решење о одређивању боравка у Прихватилишту. Одмах након пријема, полицијски службеници обављају преглед странца и његових ствари, када се посебна пажња обраћа и на постојање евентуалних физичких повреда. Након тога, странцу се одузму личне ствари чије држање није дозвољено, о чему се издаје потврда. НПМ се уверио да се у свим досијеима налази примерак уредно потписане потврде о привремено одузетим предметима – углавном су у питању мобилни телефони, новац и лична документа, на

српском језику. Странци су и код себе држали примерке потврда о привремено одузетим предметима, али такође само на српском језику.

Потом се странци задужују чистом постељином и смештају у спаваонице, при чему се води рачуна о земљи порекла и евентуалним потенцијалним сигурносним аспектима на које би указао ново примљени странац.

Поред евиденције странаца који су боравили у Прихватилишту, воде се и посебни досијеи са документацијом за сваког од њих. НПМ је извршио увид у неколико списка предмета у којима су се налазиле одлуке о одређивању боравка у прихватилишту, путне исправе, потврде о одузетим предметима, службене белешке, фискални рачуни о обављеним куповинама и др.

Решење којим се одређује смештај у прихватилишту странцима уручују полицијски службеници полицијске управе која је донела предметно решење, а странац потврђује пријем решења својим потписом на примерку који се одлаже у досије. Приликом увида у ова решења, тим НПМ је утврдио да решења често нису потписана од стране лица на која се односе и да у више њих није констатовано да је странцу понуђено, али да је одбио да потпише решење. У вези са наведеним, добијено је образложење да неке подручне полицијске управе користе доставнице, односно посебне писмене потврде о уручењу писмена, које странци на које се решења односе потписују и оне се чувају у полицијским управама. Са друге стране, у неким решењима је забележено да је странац у присуству два полицијска службеника одбио да потписом потврди пријем решења. Такође, странци су се у непосредном разговору са тимом НПМ пожалили да нису добили примерак решења којим им је одређен боравак у прихватилишту за странце. Ипак, сва решења су на српском језику.

Приликом пријема у Прихватилиште, странцима се уручује писмено обавештење о разлозима одређивања боравка овде, на арапском језику. Конкретно, странцима се уручује арапски превод члана 87. Закона о странцима, којим су прописани услови за одређивање боравка у прихватилишту. Странци су углавном имали код себе ово обавештење, укључујући и оне који уопште не говоре нити разумеју арапски језик.

2.

УТВРЂЕНО

Странци којима је одређен боравак у Прихватилишту за странце у Димитровграду нису на адекватан начин обавештени о разлозима за то и могућности оспоравања одлуке.

РАЗЛОЗИ

Притворено лице ће се одмах, на језику који разуме, обавестити о правним и чињеничним разлозима његовог/њеног притварања и могућим правним лековима; њему/јој би требало дати могућност непосредног контактирања адвоката, лекара и особе по сопственом избору како би обавестио ту особу о својој ситуацији.⁷

Имигранти-притвореници би требало да имају право, на исти начин као и друге категорије лица лишених слободе, и то од самог почетка лишења слободе, да обавесте особу по свом

⁷ Двадесет смерница о принудном враћању Комитета министара Савета Европе, СМ(2005)40, (Двадесет смерница), смерн. 6.2.

избору о ситуацији у којој се налазе, те да имају приступ адвокату и лекару. Надаље, оне морају бити изричито обавештене, без одлагања, на језику који разумеју, о својим правима и о поступку који се примењује у њиховом случају.

ЦПТ је уочио да неке земље удовољавају овим захтевима, а друге опет не. Током мониторинг посета, делегације су у многим случајевима сретале имигранте-притворенике који очигледно нису били у потпуности обавештени на језику који разумеју о свом правном положају. Како би се превазишле такве потешкоће, имигрантима-притвореницима би систематски требало давати неки документ у којем се објашњава процедура која се на њих примењује и који наводи њихова права. Овај документ би требало да буде доступан на језицима које најчешће говоре дотичне особе, а по потреби би требало користити услуге преводиоца.⁸

Сваки случај лишења слободе треба да буде покривен одговарајућом појединачном наредбом о притвору, која је доступна у објекту где се дотична особа држи; наредбу о притвору треба сачинити одмах или што пре након лишења слободе. Овај основни захтев се поједнако односи и на нерегуларне мигранте који су лишени слободе. Надаље, основне мере заштите особа које су притвориле службе за спровођење закона тим су снажније уколико се води јединствен и свеобухватан записник о притвору за свако такво лице, при чему се у такав записник бележе сви аспекти његовог притвора и све мере предузете у вези са тим.

Притворени нерегуларни мигранти би требало да имају на располагању делотворан правни лек који ће им омогућити да о законитости њиховог лишења слободе одлуку брзо донесе судско тело. Ова судска ревизија би требало да подразумева усмену расправу уз правну помоћ која се лицима без довољно средстава пружа бесплатно, као и усмено превођење (ако је потребно). Осим тога, притворени нерегуларни мигранти би требало да буду изричито обавештени о овом правном леку. Потребу за даљим притвором треба периодично да преиспитује независни орган.⁹

Притворени нерегуларни мигранти би требало да буду изричито обавештени, без одлагања и на језику који разумеју, о својим правима и процедури која се примењује на њих. У том смислу, свим притвореним имигрантима требало би на систематичан начин обезбедити документ у којем се наводе ове информације; документ би требало да буде на располагању на језицима које најчешће говоре дотичне особе, а уколико је неопходно, услуге преводиоца би требало да буду на располагању. Дотичне особе би у писаној форми требало да потврде да су обавештене о својим правима, на језику који разумеју.¹⁰

ЦПТ препоручује да се страним држављанима који се држе у Прихватилишту за странце у Падинској Скели систематски уручују документи у којима се објашњавају процедуре које се на њих примењују и у којима су наведена њихова права. Овај документ би требало да буде доступан на језицима које они најчешће говоре и, ако је потребно, треба користити услуге преводиоца. Поред тога, сваког притвореника треба редовно информисати о питањима која се тичу његове/њене будућности.¹¹

Странац коме се одређује боравак у прихватилишту се у најкраћем року, писаним путем, на језику који разуме или се оправдано претпоставља да га разуме, обавештава о разлозима за одређивање боравка.¹²

⁸ Стандарди ЦПТ: Страни држављани лишени слободе према законима о странцима, пар. 30.

⁹ Стандарди ЦПТ: Мере заштите за нерегуларне мигранте лишене слободе, СРТ/Inf(2009)27, пар. 85. и 86.

¹⁰ Информативни документ ЦПТ: Имиграциони притвор, Поглавље 2. Механизми заштите током притвора.

¹¹ Србија и Црна Гора: Посета ЦПТ 2004, СРТ/Inf(2006)18, пар. 76.

¹² Закон о странцима ("Сл. гласник РС", бр. 24/18 и 31/19), чл. 87. ст. 6.

ПРЕПОРУКА

Прихваталиште за странце у Димитровграду ће странце којима је одређен боравак у Прихваталишту писаним путем, на језику који разумеју или се оправдано претпоставља да га разумеју, обавештавати о разлозима за одређивање боравка у Прихваталишту и могућности оспоравања одлуке о томе.

Највећи број странаца се у непосредном разговору са тимом НПМ пожалио управо на чињеницу да не знају разлоге због којих су лишени слободе. Према доступној документацији, највећем броју странаца је ускраћен боравак на територији земље због тога што је утврђено да њихов боравак представља неприхватљив безбедносни ризик, у смислу члана 9. Закона о странцима, што је поткрепљено одговарајућим извештајима надлежних служби. Међутим, како безбедносни ризик није основ за одређивање боравка у Прихваталишту, свима је одређен боравак у Прихваталишту због тога што постоји ризик да неће бити доступни надлежном органу ради спровођења принудног удаљења. Из разлога не утврђивања идентитета и намерног ометања принудног удаљења боравак у Прихваталишту је у неким случајевима и продужаван, када је такође поново прибављана процена надлежних служби да и даље постоји безбедносни ризик који је постојао и приликом одређивања боравка у Прихваталишту. Ипак, из доступне документације нема података да се било какве мере предузимају у правцу спровођења реадмисије или другог начина принудног удаљења из земље већине ових странаца. Чак су и странци током разговора са НПМ наводили да очекују да ће овде провести максимално дозвољено време и да ће потом бити пуштени на слободу. Истовремено, у неколико случајева је уочено да је надлежни орган утврдио да странци неће бити доступни ради принудног удаљења због не поседовања докумената за утврђивање идентитета, а у досијеима су пронађени лични документи странаца. Могуће је да су ова документа накнадно прибављена, али би онда требало преиспитати разлоге за боравак у Прихваталишту.

Двадесет смерница Савета Европе о принудном враћању указују на то да ће притвор ради принудног удаљења бити оправдан само онолико дуго колико су у току припреме за удаљење. Ако се такви аранжмани не спроводе са дужном пажњом, притвор ће престати да буде дозвољен.¹³ Ад хок Комитет експерата за правне аспекте територијалног азила, избеглица и лица без држављанства је у коментару ове одредбе прецизирао да правило које је формулисано у овој смерници произилази из чињенице да члан 5. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода намеће рестриктивно тумачење ситуација у којима је лишавање слободе дозвољено, јер су то изузеци од основног права на слободу и безбедност. Европски суд за људска права је подсетио да ће „било које лишење слободе из члана 5. ст. 1. т. (ф) Европске конвенције бити оправдано само док је у току поступак депортације. Ако се такав поступак не води са дужном пажњом, притвор престаје да буде дозвољен према члану 5. ст. 1. т. (ф)” (Eur. Ct. HR, *Chaahal* против Уједињеног Краљевства, пресуда од 15. новембра 1996. год, пар. 113). То подразумева да када се чини да удаљење лица у разумном року није реално, притвор престаје да буде оправдан и мора уследити пуштање на слободу (Eur. Commiss. HR, *Caprino* против Уједињеног Краљевства, представка бр. 6871/75, одлука од 3. марта 1978. год, YB ECHR, 21, стр. 285, 295-296 (и DR, 12, стр. 14)). Комитет за људска права заузима сличан став према члану 9. став 1. Међународног пакта о грађанским и политичким правима. У предмету *Jalloh* против Холандије, изразио је став да ова

¹³ Двадесет смерница, смерн. 7.

одредба Међународног пакта није прекршена, јер „једном када разумна могућност протеривања [подносиоца представке] више није постојала притвор му је укинута” (саопштење бр. 794/1998, коначни ставови од 23. марта 2002. год.). Комитет за људска права такође сматра да члан 9. Међународног пакта искључује притвор на дужи период када би депортација могла бити немогућа из правних или других разлога (видети нпр. Закључна запажања која се односе на Уједињено Краљевство, (2001) UN doc. CSCR/CO/73/UK, пар. 16).

НПМ указује на то да је сврха боравака у Прихватилишту извршење принудног удаљења (чл. 87. ст. 1. Закона о странцима) и да током боравака странца у прихватилишту мора бити довољно изгледа да се странац може принудно удаљити (чл. 88. ст. 1. Закона о странцима). С тим у вези, потребно је преиспитати разлоге због којих ови странци борава у Прихватилишту за странце у Димитровграду и утврдити да ли постоји довољно изгледа да ће они бити принудно удаљени из земље, те у супротном отпустити их из Прихватилишта, јер не постоји основ за њихов даљи боравак овде.

3.

ПРЕПОРУКА

Министарство унутрашњих послова ће преиспитати основ за боравак странаца у Прихватилишту за странце у Димитровграду и све странце за које више не постоје прописани услови и/или за које не постоји довољно изгледа да се могу принудно удаљити ће отпустити из Прихватилишта.

Министарство унутрашњих послова ће предузети потребне мере да се странцима за које не постоји довољно изгледа да се могу принудно удаљити не одређује боравак у прихватилиштима за странце.

РАЗЛОЗИ

Притвор до удаљења биће оправдан само онолико дуго колико су у току припреме за удаљење. Ако се такви аранжмани не спровode са дужном пажњом, притвор ће престати да буде дозвољен.¹⁴

Треба напоменути да у складу са чланом 5(1)ф Европске конвенције о људским правима, нерегуларни мигранти могу бити лишени слободе било онда када се предузимају мере у циљу депортације или да би се спречио неовлашћени улазак у земљу. Сврха лишења слободе нерегуларних миграната стога се значајно разликује од сврхе лишења слободе лица која су у затвору било као притвореници или као осуђени преступници.¹⁵

Према одредбама члана 5. ЕКЉП, овај облик лишења слободе је дозвољен, под условом да се предузимају активности било с циљем депортације или како би се спречио неовлашћен улазак у земљу. Лишење нерегуларних миграната слободе не сме бити ни арбитрарно нити аутоматска последица (наводног) кршења закона о страним држављанима. Другим речима, имиграциони притвор би требало да буде изузетан, пропорционалан и, сходно томе, индивидуална мера која је неопходна како би се спречила незаконита имиграција.

Лишење слободе према законима о страним држављанима би требало да буде само задња мера, након пажљиве и индивидуалне анализе сваког случаја. Поред тога, продужење потребе за

¹⁴ Двадесет смерница, смерн. 6.2.

¹⁵ Стандарди ЦПТ: Мере заштите за нерегуларне мигранте лишене слободе, пар. 78.

лишењем слободe би требало периодично анализирати. Алтернативне (ванзаводске) мере треба осмислити и користити кад год је то могуће.¹⁶

Боравак странца у прихватилишту траје што је краће могуће, а током боравка странца у прихватилишту мора бити довољно изгледа да се странац може принудно удаљити. Трајање боравка у прихватилишту не може бити дуже од 90 дана.¹⁷

Странци се отпуштају из Прихватилишта уколико буду принудно удаљени у Републику Бугарску на основу споразума о реадмисији, уколико се врате у земљу порекла кроз програм асистираниг добровољног повратка и реинтеграције који спроводи Међународна организација за миграције (ИОМ) или након истека временског рока трајања боравка у прихватилишту уколико се не могу принудно удаљити. Било је случајева да је боравак продужен за додатних 90 дана.¹⁸ Уколико се ради о реадмисији, странци овде бораве 7 - 10 дана. Такође, у Прихватилишту кратко бораве и странци којима је одбијен улазак у земљу на међународним аеродромима у Нишу и Краљеву. Овде неколико дана, изузетно пар недеља, чекају на лет који ће их одвести из земље. Такође, било је и случајева премештаја у друга прихватилишта за странце, конкретно у Прихватилиште у Пландишту.

У периоду од 1. јануара до 30. септембра 2022. године 112 странаца је принудно удаљено у Републику Бугарску, према земљама порекла: 54 лица из Сирије, 52 из Авганистана, 4 из Ирака и 2 из Египта. У истом периоду, 15 странаца је отпуштено из Прихватилишта јер њихово удаљење није било могуће.

Приликом отпуста, странцима се враћају привремено одузети предмети и, уколико напуштају земљу, превозе се до граничног прелаза са Републиком Бугарском, односно до међународног аеродрома.

2.4. МЕХАНИЗМИ ЗАШТИТЕ

2.4.1. ОБАВЕШТЕЊЕ ТРЕЋЕ ОСОБЕ

Према доступној документацији свим странцима је по пријему у Прихватилиште понуђено да о томе обавесте особу по избору, што су сви одбили. Ово је писмено констатовано у записницима о пријему. Од стране службеника је ово објашњено могућим иницијалним проблемима у комуникацији и организационим захтевима пријема већег броја странаца истовремено или пријема током ноћи. Тако, странци смештени овде први контакт са блиским особама имају приликом редовног коришћења телефона.¹⁹

Европски комитет за спречавање мучења и нечовечног или понижавајућег поступања или кажњавања (ЦПТ) придаје посебан значај следећим правима особа притворених од стране полиције: праву особе у питању да о свом притварању обавести треће лице по свом избору (члана породице, пријатеља, конзулат), праву на услуге адвоката и праву на медицински преглед од стране лекара по избору дате особе (поред медицинског прегледа извршеног од стране лекара којег су позвале полицијске власти). То су, према

¹⁶ Информативни документ ЦПТ: Имиграциони притвор, Поглавље Увод и Поглавље 1. Притвор као задња мера.

¹⁷ Закон о странцима, чл. 88. ст. 1.

¹⁸ Чл. 88. ст. 2. Закона о странцима.

¹⁹ Више о томе у поглављу 2.6. Контакт са спољним светом.

мишљењу ЦПТ, три основне гаранције против злостављања притворених особа које би требало примењивати од самог почетка лишавања слободе, без обзира на то којим је терминима то лишавање слободе одређено од стране правног система у питању (притвор, задржавање итд.).²⁰ Право притворене особе да се чињеница о његовом притварању саопшти трећем лицу треба у принципу да буде гарантовано од самог почетка полицијског притвора. ЦПТ наравно прихвата да уживање овог права може бити ограничено одређеним изузецима, ради заштите легитимних интереса полицијске истраге. Међутим, такви изузеци треба да су јасно дефинисани и строго временски ограничени и њихова примена мора бити пропраћена одређеним мерама заштите (нпр. свако кашњење са обавештењем о притварању треба писмено евидентирати са разлозима за то кашњење, као и потребу да изузетак одобри виши руководиоца у полицији који није повезан са случајем или тужилац).²¹

Ова заштитна мера би требало да се примењује на сва лица лишена слободе, па и на лица која су лишена слободе у складу са правилима о уласку, кретању, боравку и враћању странаца. У коментарима одредби Двадесет смерница које је израдио *Ad hoc* Комитет експерата за правне аспекте територијалног азила, избеглица и лица без држављанства указано је на то да је могућност да лице које је ухапшено како би се извршило удаљење које је према њему наложено контактира адвоката и треће лице да га обавести о хапшењу, овде од још већег значаја, због потенцијално неповратног карактера извршења налога за удаљење тог лица; дакле, било какве забринутости за безбедност или за ефикасност истраге, која може оправдати одређена ограничења овог права у односу на лица ухапшена због сумње да су учинила кривична дела, овде неће бити или неће имати исту тежину.

Стога, обавештавање треће особе о чињеници лишења слободе би требало да је саставни део процедуре пријема странца у прихватилиште и надлежне власти би требало да обезбеде остваривање овог права.

4.

ПРЕПОРУКА

Прихватилиште за странце у Димитровграду ће обезбедити да сви странци одмах по пријему у Прихватилиште имају могућност да о томе обавесте особу по избору.

РАЗЛОЗИ

*Притворено лице ће се одмах, на језику који разуме, обавестити о правним и чињеничним разлозима његовог/њеног притварања и могућим правним лековима; њему/јој би требало дати могућност непосредног контактирања адвоката, лекара и особе по сопственом избору како би обавестио ту особу о својој ситуацији.*²²

*Имигранти-притвореници би требало да имају право, на исти начин као и друге категорије лица лишених слободе, и то од самог почетка лишења слободе, да обавесте особу по свом избору о ситуацији у којој се налазе, те да имају приступ адвокату и лекару.*²³

ЦПТ сматра да би притворени нерегуларни мигранти, од самог почетка лишења слободе, требало да уживају три основна права, исто као и друге категорије притворених лица. Та

²⁰ Стандарди ЦПТ: Полицијски притвор, CPT/Inf (92) 3, пар. 36.

²¹ Стандарди ЦПТ: Нови стандарди ЦПТ у погледу полицијског притвора, CPT/Inf (2002) 15, пар. 43.

²² Двадесет смерница, смерн. 6.2.

²³ Стандарди ЦПТ: Страни држављани лишени слободе према законима о странцима, пар. 30.

права су: (1) приступ адвокату, (2) приступ лекару и (3) обавештавање сродника или трећег лица по сопственом избору о лишењу слободе.

Обавештавање сродника или трећег лица по сопственом избору о мери притвора значајно је олакшано ако се нерегуларним мигрантима дозволи да задрже своје мобилне телефоне током лишења слободе или да барем имају приступ њима.²⁴

2.4.2. ПРИСТУП АДВОКАТУ

Адвокати имају приступ Прихватилишту, по правилу уз претходну најаву посете један дан раније. Међутим, посета се одобрава и у случају изостанка најаве, чиме се излази у сусрет адвокатима који су дошли из удаљенијих места. Овој ситуацији је присуствовао и тим НПМ. Разговор са адвокатом се обавља у издвојеној просторији, уз поштовање приватности и поверљивости разговора. Полицијски службеник само визуелно надзире разговор, са друге стране стаклених врата.

Странци сами проналазе адвокате и ступају у контакт са њима, углавном тако што добију контакт податке од других странаца који бораве у Прихватилишту. Ради се о ограниченом, мањем броју адвоката који долазе и према процени око 15 странаца је у тренутку посете имало контакте са адвокатима. У претходном периоду, адвокати у својству помоћника су поднели 3 - 4 тужбе Управном суду против решења којим је одређен боравак у прихватилишту.

Адвокати често долазе са преводиоцима, а у договору са странцима приликом посете им доносе и личне ствари које им недостају, мобилне телефоне, новчана средства која су послали чланови породице или друга лица и слично. Посете адвоката се евидентирају и у досијеима странаца се чувају белешке полицијских службеника о томе.

Удружења која се баве заштитом људских права до сада нису посећивала Прихватилиште.

Странци са којима је тим НПМ разговарао су у највећем броју случајева навела да немају финансијских средстава да ангажују адвоката, да нису упознати са чињеницом да могу да се жале на решење којим им је одређен боравак у прихватилишту и да не знају на који начин да ступе у контакт са адвокатом.

Странци којима је одређен боравак у Прихватилишту за странце морају имати право на правну помоћ, односно право на адвоката, под истим условима као и друга лица лишена слободе. Право на адвоката подразумева право на поверљив разговор са адвокатом, као и приступ правном савету о питањима која су везана за боравак, притвор и депортацију. Такође, уколико странци нису у позицији да сами изаберу и плате адвоката, требало би да имају право на приступ бесплатној правној помоћи.

НПМ је већ указивао на недостатке у приступу правној помоћи странаца који бораве у прихватилиштима. У Извештају о надзору над принудним удаљењима странаца из децембра 2019. године заузео став да тражење адвоката не би требало да буде у потпуности препуштено странцима јер значајан део њих не говори српски језик и нема контакте нити могућност да самостално претраже доступне адвокате или друге пружаоце правне помоћи. Странцима би требало да буду доступни контакти адвоката,

²⁴ Стандарди ЦПТ: Мере заштите за нерегуларне мигранте лишене слободе, пар. 81. и 82.

како би сами могли да их изаберу и контактирају.²⁵ НПМ је потом упутио препоруку Адвокатској комори Србије да формира листу адвоката који имају довољно знања и искуства да заступају странце којима је одређен боравак у Прихваталишту за странце у Падинској Скели у поступку враћања и достави је Прихваталишту, како би била доступна странцима који се овде налазе.²⁶ Поступајући по овој препоруци, Адвокатска комора Србије је 22. децембра 2022. године на својој интернет страници објавила позив свим адвокатима да се до 1. фебруара ове године пријаве уколико су заинтересовани да пружају правну помоћ странцима који су смештени у прихваталиштима за странце у Београду, Пландишту и Димитровграду. У овом позиву је наведено да ће Комора формирати листе адвоката према редоследу пријављивања, седишту адвокатске канцеларије и адвокатске коморе, те да ће листе адвоката са контакт подацима бити доступне странцима који се налазе у прихваталиштима, како би могли да их контактирају у складу са правилима кућног реда.²⁷

НПМ би желео да од Министарства унутрашњих послова добије информацију да ли су листе адвоката доступне странцима који бораве у прихваталиштима за странце.

У вези могућности бесплатне правне помоћи, Адвокатска комора Србије је најавила да ће упутити иницијативу Министарству правде за измене Закона о бесплатној правној помоћи у делу који уређује круг лица који имају право на бесплатну правну помоћ.²⁸ Такође, кроз дијалог који је НПМ остварио са Министарством унутрашњих послова – Управом граничне полиције поново је указано на овај недостатак, а НПМ је добио информације да се ради на изменама Закона о странцима који би омогућили правну помоћ у поступку враћања и која ће бити бесплатна за странце, те да ће сви будући предлози бити достављени НПМ на давање мишљења.²⁹ Међутим, у тексту Нацрта закона о изменама и допунама Закона о странцима који је био на јавној расправи од 9. фебруара до 1. марта 2023. године није била предвиђена бесплатна правна помоћ за странце који су у поступку враћања. У мишљењу о тексту Нацрта закона НПМ је предложио да се изменама и допунама отклоне недостаци у приступу странаца који су у поступку принудног удаљења правној помоћи, будући да, супротно међународним стандардима, ова категорија лица нису потенцијални корисници бесплатне правне помоћи, тако што ће уредити право на бесплатну правну помоћ за све или поједине категорије странаца у поступку принудног удаљења и услове под којима је могу остварити.³⁰

2.4.3. ЛЕКАРСКИ ПРЕГЛЕД

У Прихваталишту за странце у Димитровграду нема медицинског особља. Сви лекарски прегледи, укључујући и први лекарски преглед по пријему у прихваталиште, се обављају на захтев странца или по процени полицијских службеника. Обавезни су прегледи у случају било каквих повреда.

²⁵ Извештај о надзору над принудним удаљењима странаца, бр. 415-80/19 од 30. децембра 2019. год, стр. 8.

²⁶ Извештај о надзору над принудним удаљењима странаца – октобар - децембар 2020. године, бр. 4115-25/21 од 4. марта 2021. год, стр. 10.

²⁷ <https://aks.org.rs/cir/poziv-advokatima-za-prijavu-radi-pruzh/>

²⁸ Акт Адвокатске коморе Србије бр. 486/21 од 19. априла 2021. год.

²⁹ Белешка о састанку НПМ и Министарства унутрашњих послова бр. 419-113/21 од 25. новембра 2021. год.

³⁰ Бр. 4110-11/23 од 27. фебруара 2023. год.

Према наводима руководства Прихватилишта, преговарали су са здравственим установама у Димитровграду и Пироту да обезбеде присуство здравственог особља у Прихватилишту најмање два пута недељно, али до сада без резултата.

Прихватилиште располаже са медицинским анексом – амбулантом и стационаром са посебним тоалетом, који се тренутно не користе.

У тренутку посете, од озбиљнијих здравствених стања у Прихватилишту је боравио један странац са епилепсијом и један зависник о психоактивних супстанци, који су добијали терапију.

Мање повреде и други здравствени проблеми се лече у амбуланти Дома здравља у Димитровграду, док се за остале медицинске интервенције странци превозе у Општу болницу у Пироту. Специјалистички прегледи се по упуту лекара обављају у здравственим установама у Димитровграду и Пироту. Лекарски прегледи се обављају без присуства полицијског службеника, осим уколико лекар не захтева супротно. У изузетним случајевима, у Прихватилиште долази Служба за хитну медицинску помоћ, у којој је због недостатка лекара у локалној средини медицински техничар, а често и само возач. Уколико је потребно, они превозе лице у здравствену установу, уз пратњу полицијског службеника.

У Прихватилишту се води евиденција лекарских прегледа (Књига лекарских прегледа странаца), у коју се уписују име странца, време и разлог прегледа, терапија и потписи лекара и полицијског службеника. Медицинска документација (извештаји лекара, отпусне листе и сл.) се даје странцима, што су потврдили и странци са којима је НППМ разговарао, који су навели да ову документацију чувају у својим собама.

5.

УТВРЂЕНО

Организација здравствене заштите странаца у Прихватилишту за странце у Димитровграду има битне недостатке.

РАЗЛОЗИ

Имигранти-притвореници би требало да имају право, на исти начин као и друге категорије лица лишених слободе, и то од самог почетка лишења слободе, да обавесте особу по свом избору о ситуацији у којој се налазе, те да имају приступ адвокату и лекару.

Сви објекти за притварање имиграната-притвореника морали би да обезбеђују приступ здравственој нези. Нарочиту пажњу треба обратити телесном и психолошком стању особа које траже азил, од којих су неке можда биле мучене или на неки други начин зостављане у земљама из којих су дошле. Право приступа лекару би требало да укључује и право, уколико притвореник тако жели, да та особа буде прегледана од стране лекара по сопственом избору; међутим, од притвореника се може затражити да покрије трошкове тог другог прегледа.³¹

ЦПТ сматра да би притворени нерегуларни мигранти, од самог почетка лишења слободе, требало да уживају три основна права, исто као и друге категорије притворених лица. Та права су: (1) приступ адвокату, (2) приступ лекару и (3) обавештавање сродника или трећег лица по сопственом избору о лишењу слободе.

³¹ Стандарди ЦПТ: Страни држављани лишени слободе према законима о странцима, пар. 30. и 31.

Надаље, потребно је да све ново пристигле притворенике одмах прегледа лекар или потпуно квалификовани медицински техничар, који подноси извештај лекару. Право на приступ лекару би требало обухвата право нерегуларног мигранта – ако он то жели – да га прегледа лекар по сопственом избору; међутим, притвореник може очекивати да сноси трошкове таквог прегледа.

Оцена здравственог стања нерегуларних миграната током лишења слободе представља основну одговорност у односу на сваког појединачног притвореника и у односу на групу нерегуларних миграната у целини. На ментално и физичко здравље нерегуларних миграната могу негативно утицати претходна трауматска искуства. Надаље, губитак личног и културног окружења на које је особа навикла и неизвесност у вези са сопственом будућношћу могу довести до погоршања менталног стања, укључујући погоршање већ постојећих симптома депресије, анксиозности и пост трауматског поремећаја.

У најмању руку, квалификовани медицински техничар мора свакодневно бити присутан у свим центрима за притворене нерегуларне мигранте. Посебно, таква особа би требало да обави први лекарски преглед новопристиглих лица (нарочито кад је реч о преносивим болестима, укључујући и туберкулозу), прима захтеве за лекарске прегледе, обезбеди и издаје преписане лекове, води медицинску документацију и контролише опште хигијенске услове.

Очигледно је да медицинску поверљивост треба посматрати на исти начин као и у широкој заједници; посебно, медицинска документација нерегуларних миграната не треба да буде доступна немедицинском особљу, већ, напротив, медицински техничар или лекар би требало да је држи под кључем. Штавише, све медицинске прегледе треба обављати тако да затворско особље не може да чује и – осим ако дотични лекар не захтева другачије у одређеном случају – види процедуру прегледа.

Кад год чланови медицинског и/или неговатељског особља нису у могућности да донесу правилну дијагностичку оцену због језичких проблема, потребно је да буду у могућности да без одлагања користе услуге квалификованог усменог преводиоца. Надаље, притворени нерегуларни мигранти би требало да буду у потпуности информисани о лечењу које им се нуди.³²

Медицински скрининг свих новопридошлих притвореника је у интересу и притвореника и особља, посебно због идентификације оних који носе ризик од самоповређивања, скрининга заразних болести и правовременог евидентирања било каквих повреда.

Сви новопридошли притвореници би требало да имају могућност свеобухватног медицинског скрининга (укључујући скрининг преносивих болести) који врши лекар или квалификовани медицински техничар који је одговоран лекару што је пре могуће након пријема.

Евиденција која се сачињава након медицинског прегледа притвореника, без обзира да ли је новопридошли или не, би требало да садржи:

- (I) потпуно објективан медицински налаз који се заснива на темељитом прегледу;
- (II) забележене изјаве дотичне особе које су од значаја за медицински преглед, укључујући све наводе о злостављању које лице изнесе;
- (III) мишљење лекара у светлу (I) или (II), указујући на конзистентност између свих изнетих навода и објективних медицинских налаза.

Поред тога, резултате сваког прегледа, укључујући горепоменуто изјаве и мишљење лекара, треба ставити на располагање притворенику и његовом адвокату.

Када год су забележене повреде у складу са наводима о злостављању које је изнео притвореник (или које, чак и у недостатку навода, указују на злостављање), информацијом треба одмах и на системски начин скренути пажњу надлежног тужиоца, без обзира на жеље дотичне особе. Медицинску поверљивост би требало поштовати на исти начин као и у заједници; посебно, медицински картони нерегуларних миграната не би требало да буду доступни

³² Стандарди ЦПТ: Мере заштите за нерегуларне мигранте лишене слободе, пар. 81, 82, 90, 91. и 92.

немедицинском особљу него, управо супротно, медицински техничар или лекар би их требало држати под кључем.

Чак шта више, све медицинске прегледе треба обављати изван слушног домета и – осим ако дотични лекар другачије захтева у конкретном случају – изван видокруга затворског особља. У најмању руку, лице са признатим квалификацијама медицинског техничара мора бити присутно на дневној бази у свим центрима за притворене нерегуларне мигранте. Такво лице би требало, посебно, обављати почетни медицински скрининг новопридошлица (посебно за заразне болести, укључујући туберкулозу), примати захтеве за лекарске прегледе, обезбеђивати набавку и поделу терапије, чувати медицинску документацију и надzirати опште хигијенске услове.

Када год медицинско или особље које пружа негу није у могућности да обави правилну дијагностичку евалуацију због језичких баријера, требало би без одлагања искористити услуге квалификованог преводиоца.

Притворени нерегуларни мигранти би требало да буду у потпуности информисани о третману који им се нуди.

Притвореницима би требало пружити одговарајући приступ психолошкој помоћи и психијатријској нези.

Надаље, требало би увести процедуре и обуку с циљем спречавања самоповређивања и самоубиства.³³

Поред затвора, постоје и друга места лишења слободе где се лица могу држати дуже време (тј. више од неколико дана). То је, рецимо, случај са притворским центрима који се користе за смештај лица која се чувају на основу закона о странцима. Надаље, у неким земљама које ЦПТ посећује, различите категорије притвореника (нпр. учиниоци управних прекршаја, лица задржана у притвору до премештаја у затвор или лица против којих се води даља истрага) могу се дуже време држати у „објектима за привођење“ или „привременим притворским објектима“. И на таквим местима треба обављати систематски медицински скрининг новопридошлица лица.³⁴

Пацијент има право на поверљивост свих личних информација, које је саопштио надлежном здравственом раднику, односно здравственом сараднику, укључујући и оне које се односе на стање његовог здравља и потенцијалне дијагностичке и терапијске процедуре, као и право на заштиту своје приватности током спровођења дијагностичких испитивања и лечења у целини.

Подаци о здравственом стању, односно подаци из медицинске документације, спадају у податке о личности и представљају нарочито осетљиве податке о личности пацијента, у складу са законом.

Податке из става 1. овог члана, дужни су да чувају сви здравствени радници, односно здравствени сарадници, као и друга лица запослена у здравственим установама, приватној пракси, организационој јединици високошколске установе здравствене струке која обавља здравствену делатност, другом правном лицу које обавља одређене послове из здравствене делатности у складу са законом, организацији обавезног здравственог осигурања, као и правном лицу које обавља послове добровољног здравственог осигурања, код којих је пацијент здравствено осигуран, а којима су ти подаци доступни и потребни ради остваривања законом утврђених надлежности.³⁵

³³ Информативни документ ЦПТ: Имиграциони притвор, Поглавље 9. Одговарајућа здравствена заштита.

³⁴ Стандарди ЦПТ: Документација и пријављивање медицинских доказа о злостављању, CRT/Inf(2013)29, пар. 73.

³⁵ Закон о правима пацијената ("Сл. гласник РС", бр. 45/13 и 25/19 - др. закон), чл. 14. ст. 1. и чл. 21. ст. 1. и 2.

ПРЕПОРУКА

Министарство унутрашњих послова ће обезбедити да у Прихватилишту за странце у Димитровграду буде присутан квалификовани здравствени радник, који има звање најмање медицинског техничара и који ће обављати медицински скрининг свих новопридошлих странаца, примати захтеве за лекарске прегледе, обезбеђивати набавку и поделу терапије, чувати медицинску документацију и надзирати опште хигијенске услове.

Лекови који се могу злоупотребити се чувају код дежурних полицијских службеника који воде рачуна да странци редовно узимају преписану дозу, а остали лекови стоје код странаца - пацијената. При отпуста из Прихватилишта добијају преосталу терапију да понесу са собом. Црвени крст Србије тренутно покрива део трошкова лекова, док се лекарски прегледи пројектно финансирају. Комплетна терапија би требало да се финансира из пројекта и чека се одобрење из Министарства здравља. Актуелни проблем представља и финансирање стоматолошке заштите.

НПМ би желео да од Министарства здравља добије информације о могућности финансирања трошкова здравствене заштите странаца који бораве у прихватилиштима за странце, укључујући трошкове терапије и стоматолошку здравствену заштиту.

2.4.4. ДИПЛОМАТСКО-КОНЗУЛАРНА ПОМОЋ

Прихватилиште не обавештава дипломатско-конзуларна представништва земаља о пријему њиховог држављанина. Ово би, према сазнањима руководства, требало да је обављено у подручној полицијској управи која је странцу одредила боравак у прихватилишту, односно подручне полицијске управе би требало да обавештавају Министарство спољних послова, које потом о томе службеним путем обавештава дипломатско-конзуларна представништва.

Од странаца која су у моменту посете били смештени у Прихватилишту, само су двојица искористила ово право – држављанин Индије и држављанин Турске који су у поступку добровољног повратка у земљу порекла. Остали су у разговору са тимом НПМ назначили да не желе да контактирају дипломатско-конзуларна представништва својих земаља.

Обавештавање дипломатско-конзуларног представништва земље чије је лице које се лишава слободе држављанин би требало да буде саставни део процедуре пријема лица у место детенције. Ипак, будући да је обавештавање и контактирање са дипломатско-конзуларним представништвом право странаца, које неки странац можда и не жели да оствари, обавештење дипломатско-конзуларног представништва би требало да се обавља само уз претходну сагласност странца. Обавештење дипломатско-конзуларног представништва не ограничава право странца да у било ком моменту током боравка у прихватилишту за странце самоиницијативно контактира дипломатско-конзуларно представништво своје земље порекла.

6.

УТВРЂЕНО

У Прихватилишту за странце у Димитровграду постоје недостаци у процедури обавештавања дипломатско-конзуларног представништва земље чији је странац држављанин, односно земље која штити његове интересе, о његовом пријему у Прихватилиште.

РАЗЛОЗИ

У циљу олакшања вршења конзуларних функција у односу на држављане државе именована, ако заинтересовани то тражи, надлежни органи ће обавестити, без одлагања, конзулат државе именована ако је на његовом конзуларном подручју држављанин те државе ухапшен, затворен, стављен у притвор, или задржан на ма који други начин. Они ће исто тако без одлагања доставити конзулату свако саопштење које му је упутило лице које је ухапшено, затворено, притворено или на други начин задржано. Ти органи морају без одлагања обавестити заинтересованог о његовим правима на основу овог става.³⁶

Поред ова три основна права, међународним уговорима признато је и право притвореног нерегуларног мигранта да тражи конзуларну помоћ. Међутим, пошто не желе сви нерегуларни мигранти да ступе у контакт са својим националним властима, остваривање тог права мора бити избор дотичног лица.³⁷

Кућни ред и правила боравка у прихватилишту прописује министар надлежан за унутрашње послове. Кућним редом се нарочито уређује право странца да оствари контакт са адвокатом, члановима породице и надлежним конзуларним службама.³⁸

ПРЕПОРУКА

Прихватилиште за странце у Димитровграду ће уредити процедуру обавештавања дипломатско-конзуларног представништва земље чији је странац држављанин, односно земље која штити његове интересе, о његовом пријему у Прихватилиште.

Процедуром би требало да буде предвиђено:

- да се сви странци приликом пријема поучавају о праву да се о њиховом пријему у Прихватилиште обавести дипломатско-конзуларно представништво земље чији је држављанин, односно земље која штити његове интересе,
- да се дипломатско-конзуларно представништво обавештава само ако странац то жели,
- да се дипломатско-конзуларно представништво обавештава службеним путем,
- да се информације о обавештењу дипломатско-конзуларног представништва евидентирају.

³⁶ Бечка Конвенција о конзуларним односима, чл. 36. ст. 1. т. (б), ратификована Уредбом објављеном у "Сл. лист СФРЈ – Међ. уговори и други споразуми", бр. 5/66.

³⁷ Стандарди ЦПТ: Мере заштите за нерегуларне мигранте лишене слободе, пар. 83.

³⁸ Закон о странцима, чл. 91. ст. 2. т. 3.

2.5. РЕЖИМ БОРАВКА

На зиду наспрам трпезарије је истакнут текст кућног реда прихватилишта преведен на неколико језика: енглески, француски, арапски и персијски (фарси) језик.

Странци се током дана могу слободно кретати унутар објекта, односно бити у својим спаваоницама или у заједничкој просторији. Спаваонице се никада не закључавају. Свакодневно бораве на отвореном 1,5 – 2 сата. Заједничка просторија – дневни боравак је током дана стално доступна, осим у изузетним ситуацијама, на пример када се прима или отпушта већа група странаца. У дневном бораваку могу пратити телевизијски програм, доступни су сателитски канали и постоји интерни распоред коришћења телевизора. Такође, овде играју друштвене игре, уочене су карте и шах. Других активности нема.

Рекреативне активности се генерално не сматрају приоритетом у местима детенције, али ипак имају важну улогу. Оне имају за циљ да структурирају дане затворених лица и смање тензије својствене лишавању слободе тако што ће их конструктивно окупирати и смањити ризик од развоја симптома депресије. Ове активности служе и за побољшање физичког и психичког благостања затворених лица. Осим тога, давањем могућности затвореним лицима да предлажу и учествују у организацији конкретних догађаја и активности, они се охрабрују да преузму одговорност и покажу иницијативу. Како би ове активности имале очекиване ефекте, лица би требало охрабривати, а не присиљавати да учествују у њима.

Постоје различити облици могућих активности у местима детенције. Спортске активности доприносе физичком благостању лица, смањују ниво стреса и напетости и помажу у одржавању или побољшању њиховог менталног здравља. Тимски спортови промовишу друштвени контакт и такође би их требало подстицати. Такође, друштвене и културне активности могу имати различите облике као што су радионице писања, редовне филмске пројекције, позоришне или музичке представе или часови, као и занатско и визуелно стваралаштво. Многе установе имају и библиотеку, која лицима пружа могућност да развију или стекну нова знања.

7.

УТВРЂЕНО

Странци у Прихватилишту за странце у Димитровграду немају могућност учешћа у спортско-рекреативним, друштвеним, културним и другим организованим активностима.

РАЗЛОЗИ

Овакви објекти би требало да обезбеде смештај који је адекватно опремљен, чист и у добром стању поправке и који нуди довољно животног простора за предвиђени капацитет. Поред тога, требало би узети у обзир дизајн и распоред просторија како би се избегао, колико је то могуће, сваки утисак затворске средине. Организоване активности би требало да укључују вежбање на отвореном, приступ дневној соби и радио/телевизију и новине/часописе, као и друга одговарајућа средства за рекреацију.³⁹

³⁹ Двадесет смерница, смерн. 10.2.

Што се тиче режима активности, оне морају укључивати физичку рекреацију на отвореном, приступ просторији за дневни боравак, те радију/телевизију и новинама/часописима, као и другим одговарајућим средствима за рекреацију (друштвеним играма, стоном тенису). Што је дужи период лишења слободе кретања, то развијеније треба да буду активности које им стоје на располагању.⁴⁰

Услови под којима се држе нерегуларни мигранти би требало да одражавају природу њиховог лишавања слободе, са ограниченим рестрикцијама у погледу простора и разноврсним режимом активности.⁴¹

Што је дужи период током којег се лица задржавају, треба им понудити шири спектар активности. Сврхисходне активности, у контексту имиграционог притвора, могу обухватити, између осталог, часове језика, ИТ/часове компјутера, баштованство, занатство и часове уметности, часове кувања и тзв. "културолошке кухиње".

Имиграциони притворски центри би требало да обухвате приступ дневној соби и радио/телевизији и новинама/часописима, као и другим одговарајућим начинима рекреације (нпр., друштвеним играма, стоном тенису, спортовима), библиотеци и верским просторијама.⁴²

ЦПТ препоручује да се материјални услови у Прихватилишту за странце Падинска Скепа побољшају, у светлу горе наведених напомена. Даље, приоритетно треба предузети кораке како би се омогућио шири спектар активности за стране држављане који се налазе у Прихватилишту; што је дужи период притвора, то би активности које им се нуде требало да буду развијеније.⁴³

Кућни ред и правила боравака у прихватилишту прописује министар надлежан за унутрашње послове. Кућним редом се нарочито уређује право странца да одређени временски период у току дана проведе на отвореном и да има могућност за рекреацију.⁴⁴

Полицијски службеници прихватилишта могу странцима додељивати задатке и подстицати их на активности извођења дневног програма у складу са кућним редом прихватилишта.

Приликом боравака на свежем ваздуху странац се креће слободно и може учествовати у друштвеним или спортским активностима, при чему се не смеју кршити правила боравака у прихватилишту.⁴⁵

ПРЕПОРУКА

Прихватилиште за странце у Димитровграду ће странцима омогућити учешће у спорско-рекреативним, друштвеним, културним и другим организованим активностима, у складу са дужином боравака у Прихватилишту.

У Прихватилишту не постоји посебна просторија за верске обреде, већ се они обављају у ходнику, у дневном бораваку или евентуално у спаваћим собама. Странци сами прилагоде просторију за молитву.

⁴⁰ Стандарди ЦПТ: Страни држављани лишени слободе према законима о странцима, пар. 29.

⁴¹ Стандарди ЦПТ: Мере заштите за нерегуларне мигранте лишене слободе, пар. 79.

⁴² Информативни документ ЦПТ: Имиграциони притвор, Поглавље 5. Отворени режим.

⁴³ Србија и Црна Гора: Посета ЦПТ 2004, пар. 69.

⁴⁴ Закон о странцима, чл. 91. ст. 2. т. 5.

⁴⁵ Правилник о кућном реду и правилима боравака у прихватилишту за странце ("Сл. гласник РС", бр. 42/18), чл. 3. ст. 2 и чл. 17. ст. 2.

8.

УТВРЂЕНО

У Прихваталишту за странце у Димитровграду не постоји одговарајућа просторија за обављање верских обреда.

РАЗЛОЗИ

Имиграциони притворски центри би требало да обухвате приступ дневној соби и радио/телевизији и новинама/часописима, као и другим одговарајућим начинима рекреације (нпр., друштвеним играма, стоном тенису, спортовима), библиотеци и верским просторијама.⁴⁶

Странац има право на одржавање верских обреда, уз поштовање верских и културолошких особености других странаца у прихваталишту.

Обреди се врше у посебној просторији која је опредељена за ту сврху. Изузетно, обред се може вршити и у соби за спавање једино у случајевима када је странац сам у соби и када својим обредима не узнемирава друге странце.⁴⁷

ПРЕПОРУКА

Прихваталиште за странце у Димитровграду ће обезбедити одговарајућу просторију за обављање верских обреда.

2.6. КОНТАКТ СА СПОЉНИМ СВЕТОМ

Странци могу користити мобилне телефоне, примати посете и пакете.

Коришћење мобилних телефона је омогућено два пута седмично, уторком и петком, по сат времена. На захтев, уколико имају потребе за хитним позивом, омогућава им се и ванредно коришћење мобилних телефона. У објекту је доступна бежична интернет мрежа коју странци слободно користе. Због заштите приватности и безбедности у Прихваталишту забрањени су видео позиви и слање фотографија, због чега се коришћење мобилних телефона одвија под визуелним надзором полицијских службеника. Видео комуникација је изузетно одобравана, на пример један странац је у службеној канцеларији имао видео позив са својим дететом.

Будући да је НПМ тим посетио Прихваталиште у уторак, присуствовао је и подели и коришћењу мобилних телефона. Од присутних, један странац није имао свој мобилни телефон, па је позајмио од другог странца. Нико од странаца се није тиму НПМ пожалио на могућност коришћења телефона и сви су потврдили да су у контакту са породицом. Примедбе су износили у вези са учесталостју позива, односно да би желели више термина за обављање разговора.

Странци могу да примају посете у просторији која је опредељена за ту намену, такође могу користити и простор за боравак на отвореном. Посете се спроводе уз визуелно надгледање полицијског службеника који стоји са друге стране стаклених врата. Странцима се не забрањује физички контакт са посетиоцем. Осим посета адвоката, странци који са којима је тим НПМ обавио разговоре нису имали других посета.

⁴⁶ Информативни документ ЦПТ: Имиграциони притвор, Поглавље 5. Отворени режим.

⁴⁷ Правилник о кућном реду и правилима боравака у прихваталишту за странце, чл. 21. ст. 1. и 2.

Пакете доносе курирске/поштанске службе, странац се позива да се изјасни да ли прихвата пакет, након чега се проверава његова садржина.

Уочено је и да је странцима омогућено да прибаве новчана средства користећи услуге агенција за трансфер новца и мењачнице, о чему се чувају службене белешке у досијеима странаца.

2.7. РЕД И БЕЗБЕДНОСТ

Полицијски службеници су навели да до сада није било значајнијих кршења реда и безбедности у Прихватилишту - напада на службена лица, покушаја бекства, међусобних физичких обрачуна и сл. Међусобни вербални сукоби су брзо престајали, а у једном случају странац је као израз незадовољства одбио да узме доручак и ручак, са њим је обављен разговор о томе и наставио је да узима оброке. До сада нису изрицане никакве дисциплинске мере нити подношени захтеви за покретање прекршајног поступка због непоштовања правила боравка у Прихватилишту.

Претреси странаца и њихових ствари се обављају приликом пријема у Прихватилиште, а прегледи по потреби, на пример приликом увођења или извођења из Прихватилишта. По потреби, на основу оперативних сазнања, обављају се претреси спаваоница и странаца која у њима бораве. Употребе средстава принуде, укључујући и везивање, до сада није било, што је потврђено и увидом у евиденцију примене полицијских овлашћења. Везивање није било употребљено ни приликом спровода ван Прихватилишта, а странци се спроводе у пратњи два полицијска службеника.

У Прихватилишту се води евиденција примене полицијских овлашћења (Преглед примењених овлашћења), у коју се уписују врста овлашћења, ко га је применио, када и према ком странцу и да ли је било последица примене. Прегледом ове евиденције утврђено је да се претежно ради о наређењу ради спречавања угрожавања безбедности људи и имовине и заустављање и прегледање лица, предмета и саобраћајних средстава ради проналаска предмета podobних за напад или самоповређивање, који се примењују приликом пријема странаца у Прихватилиште.

У спаваоницама нема тастера за позивање полицијских службеника, а прозирна врата која одвајају смештајни од службеног дела објекта омогућавају странцима да у свако доба непосредно позову и комуницирају са службеницима. Под видео надзором је 5 соба, у којима су према службеним наводима смештени странци који су ризични или по личну сигурност и сигурност других странаца или по безбедност у Прихватилишту. Такође, камере су постављене и у ходнику и просторији за дневни боравак. Надзор се прати у службеној канцеларији у оквиру објекта, као и у службеној канцеларији управника. Снимци се чувају око 30 дана, а само управник има могућност да врати снимак. У просторијама које су под видео надзором нема обавештења о томе.

НПМ увиђа да видео надзор у просторијама за смештај може бити оправдан из безбедносних разлога у одређеним околностима, под условом да постоје одговарајуће мере заштите. Поред контролисаног приступа видео надзору и процедура за управљање снимљеним материјалом, у овим просторијама би требало видно истакнути и обавештења о постојању видео надзора, ради заштите приватности корисника просторија.

9.

УТВРЂЕНО

У Прихватилишту за странце у Димитровграду у просторијама које су под видео надзором нису истакнута обавештења о томе.

ПРЕПОРУКА

Прихватилиште за странце у Димитровграду ће на видна места у свим просторијама које су под видео надзором истаћи обавештења о томе.

2.8. СЛУЖБЕНИЦИ

У Прихватилишту је ангажовано 25 полицијских службеника на пословима обезбеђења, 3 на техничким пословима (сервирање obroka, одржавање и сл.) и два службеника обављају послове руковођења. Ипак, само 7 полицијских службеника (5 обезбеђење и 2 руководиоца) су у непосредном контакту са странцима који бораве овде, док се остали полицијски службеници упућују као испомоћ из околних подручних полицијских управа и задужени су за спољно обезбеђење. Имајући у виду број странаца који су овде боравили у тренутку посете НПМ и предвиђене капацитете, ово је недовољно службеника за непосредан рад са странцима.

Службеници Прихватилишта нису похађали посебне обуке за рад са странцима којима је одређен боравак у Прихватилишту. Ради се углавном о полицијским службеницима који су обучени за рад у граничној полицији. Полицијски службеници имају искуства и у раду са азилантима. Једна службеница је жена, а један службеник је завршио обуку у области права детета и малолетничког кривичног права.

10.

УТВРЂЕНО

У Прихватилишту за странце у Димитровграду је ангажовано недовољно полицијских службеника за непосредан рад са странцима и полицијски службеници нису имали одговарајуће, специфичне обуке за рад у Прихватилишту.

РАЗЛОЗИ

Лица која су задржана до принудног удаљења би нормално требало да буду смештена у најкраћем могућем периоду у објектима посебно намењеним за ту сврху, који нуде материјалне услове и режим који одговара њиховој правној ситуацији и са одговарајуће квалификованим особљем.

Особље у таквим установама би требало пажљиво бирати и они би требало да добију одговарајућу обуку. Државе чланице се подстичу да особљу, колико је то могуће, обезбеде обуку која не само да ће им дати вештине међуљудске комуникације, већ ће их упознати и са различитим културама притвореника. Пожељно је да неко од особља има одговарајуће језичке вештине и требало би да буде у стању да препозна могуће симптоме стресних реакција које показују притворена лица и да предузме одговарајуће мере. Када је потребно, особље би такође требало да буде у могућности да користи спољну подршку, посебно медицинску и социјалну подршку.⁴⁸

⁴⁸ Двадесет смерница, смерн. 10.1. и 10.3.

Особље центара за имигранте-притворенике има посебно тежак задатак. Пре свега, неизбежно се јављају потешкоће у комуникацији, проузроковане језичким баријерама. Друго, многе особе лишене слободе ће теško прихватити ту чињеницу, будући да нису осумњичене за било какво кривично дело. Треће, постоји ризик стварања напетости између притвореника различитих нација или етничких група. Сходно томе, ЦПТ сматра да је од превасходне важности да надзорно особље у таквим центрима буде пажљиво одабрано и да има одговарајућу обуку. Осим што би требало да поседује развијене квалитете на пољу међуљудске комуникације, то особље би морало да буде упознато са различитим културама из којих долазе притвореници и бар неки међу особљем би требало да говоре одговарајуће стране језике. Надаље, особље би требало да буде обучено да препозна могуће симптоме стресних реакција који се јављају код притворених особа (било да се ради о пост-трауматским стрес реакцијама или реакцијама условљеним социо-културним променама), те да предузима одговарајуће акције.⁴⁹

У том контексту, ЦПТ жели да поново нагласи да особље које ради у центрима за нерегуларне мигранте има посебно тежак задатак. Сходно томе, такво особље би требало пажљиво да се бира и да добије одговарајућу обуку.⁵⁰

Особље у притворским центрима за притворене имигранте би требало пажљиво одабрати и оно би требало да добије одговарајућу обуку.

Особље би требало да поседује добро развијене вештине у области међуљудске комуникације и културолошке осведошености, имајући на уму различита порекла притвореника. Поред тога, барем неки чланови особља би требали поседовати одговарајуће знање страних језика. Такође би их требало обучити да препознају могуће симптоме стреса које показују притворене особе и да предузму одговарајуће активности.

Присуство особља женског и мушког пола може имати позитиван утицај у смислу затворског етоса и ојачати ниво нормалности у притворском објекту. Присуство женског затворског особља би требало да буде загарантовано у свим установама у којима се држе жене притворенице.

Етос окружења у којем се налази имиграциони притвор не би требао бити затворски, што значи да особље које ради у притворским имиграционим објектима не би требало да буде опремљено палицама, лисицама или бибер спрејом.⁵¹

ПРЕПОРУКА

Министарство унутрашњих послова ће ангажовати довољно полицијских службеника за непосредан рад са странцима у Прихватилишту за странце у Димитровграду и организовати и спровести адекватне обуке.

Рад Прихватилишта и службеника ангажованих у њему је под сталном контролом надлежних старешина из Управе граничне полиције, они су често присутни у Прихватилишту и пружају подршку у свакодневним потребама и активностима. Такође, врши се и контрола донетих одлука о одређивању боравка у Прихватилишту.

Полицијски службеници имају уобичајену опрему (службене палице, средства за везивање – лисице, ватрено оружје), с тиме што је уочено да не носе ову опрему када су у смештајном делу објекта. **Ношење службених палица и друге опреме која се користи као средство принуде не подстиче развој позитивних односа између особља и странаца и НПМ похваљује поступање полицијских службеника Прихватилишта**

⁴⁹ Стандарди ЦПТ: Страни држављани лишени слободе према законима о странцима, пар. 29.

⁵⁰ Стандарди ЦПТ: Мере заштите за нерегуларне мигранте лишене слободе, пар. 77.

⁵¹ Информативни документ ЦПТ: Имиграциони притвор, Поглавље 6. Квалификовано особље.

у овом погледу. Овакво поступање је у складу и са међународним стандардима у вези са имиграционим притвором, сходно којима етос окружења у којем се налази имиграциони притвор не би требао да буде затворски.⁵²

У погледу језика, сви службеници знају основну комуникацију на енглеском језику. Ипак, не служе се сви странци енглеским језиком. Према процени руководства, са око половном успевају да комуницирају на енглеском, а за остале се користе програми за превођење који су доступни на интернету.

НПМ је већ више пута указивао на проблем комуникације са странцима и позивао Министарство унутрашњих послова да за потребе прихватилицшта за странце обезбеди услуге преводилаца за потребне језике. Након неколико извештаја о надзорима над принудним удаљењима странаца у којима је НПМ указивао на овај недостатак и одговора Министарства којима је НПМ обавештаван о корацима који се предузимају ради обезбеђивања потребних финансијских средстава, НПМ је обавештен да је услуга превођења, која се односи на захтеве свих организационих јединица којима ће она бити потребна током 2022. године, уврштена у План јавних набавки.⁵³

НПМ истиче да се, када странци не разумеју језике које користе полицијски службеници, потенцијално ствара неразумеваше у вези са питањима која су од значаја како за саме поступке који се према странцима спроводе, тако и за странце. Истовремено, помоћ преводилаца у комуникацији умногоме олакшава рад службеника који поступају према странцима.

Имајући у виду потребу за подршку преводилаца, како у Прихватилицшту у Димитровграду тако и у осталим прихватилицштима за странце, као и да су обезбеђена средства за ове намене, НПМ је у последњем Извештају о надзору над принудним удаљењима странаца⁵⁴ затражио од Министарства унутрашњих послова информације да ли су и на који начин током 2022. године коришћене услуге превођења за потребе прихватилицшта за странце и очекује одговор Министарства.

2.9. РАЊИВЕ КАТЕГОРИЈЕ



У Прихватилицшту до сада нису боравили малолетници, жене ни особе са инвалидитетом. Такође, нису идентификоване жртве трговине људима нити мањинске групе које могу бити у ризику од других странаца.

Један тоалет је прилагођен потребама лица која се отежано крећу.

прилагођен тоалет

У објекту Прихватилицшта постоји могућност издвојеног смештаја (собе за спавање и тоалети) за малолетнике и жене. Са друге стране, с обзиром на доступност и распоред

⁵² Информативни документ ЦПТ: Имиграциони притвор, Поглавље 6. Квалификовано особље; Двадесет смерница, смерн. 10.2.

⁵³ Акт Управе граничне полиције бр. 26-69/22 од 1. марта 2022. год.

⁵⁴ Бр. 4115-1/23 од 30. децембра 2022. год.

заједничких просторија није могуће обезбедити у потпуности изоловани смештај за мањинске групе.

Прихватилиште располаже са техничком опремом неопходном за регистрацију странаца који изразе намеру да траже азил. Међутим, до дана посете НПМ ниједан странац није изразио намеру да тражи азил, односно није издата ниједна потврда о регистрацији потенцијалног тражиоца. Такође, ниједном странцу, од почетка рада Прихватилишта, није одређен боравак овде на основу одредби Закона о азилу и привременој заштити.

2.10. НАВОДИ О ЗЛОСТАВЉАЊУ

Нико од странаца се тиму НПМ није пожалио на поступање полицијских службеника током њиховог боравка у Прихватилишту. Такође, странци до сада нису подносили притужбе руководству Прихватилишта.

Један странац се пожалио да је приликом лишавања слободе задобио више удараца по телу од стране полицијских службеника. Међутим, приликом пријема у Прихватилиште на њему нису уочене било какве повреде.